

Yavuz AYDIN
Trabzon Milletvekili
Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca Dışişleri Bakanı Sayın Hakan FİDAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Yavuz AYDIN
Trabzon Milletvekili

Çin Halk Cumhuriyeti'nin Uygur Özerk Bölgesi'nde yaşayan Uygur Türklerine yönelik baskı, asimilasyon ve insan hakları ihlalleri, uluslararası kamuoyunda yıllardır ciddi endişelere yol açmaktadır. Kamplarda zorla alıkonma, dinî ve kültürel yasaklamalar, kitlelere yönelik gözetim sistemleri, zorla çalıştırma uygulamaları ve ailelerin parçalanması gibi vakalar, birçok ülke ve insan hakları kuruluşu tarafından belgelenmiştir.

Türk dünyasının ayrılmaz bir parçası olan Uygur Türklerine yönelik bu uygulamalar, sadece bir insan hakları sorunu değil; aynı zamanda Türkiye'nin tarihî, kültürel ve ahlâki sorumluluğunu da ilgilendirmektedir. Ancak Türkiye'nin bu konudaki dış politika yaklaşımının son yıllarda giderek silikleştiği ve kamuoyunun bu meselede yeterince bilgilendirilmediği yönünde ciddi eleştiriler mevcuttur.

Bu çerçevede:

1. Çin yönetimi tarafından Doğu Türkistan bölgesinde uygulandığı öne sürülen insan hakları ihlalleri konusunda Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı resmî girişimlerde bulunmakta mıdır?
2. Türkiye'nin Pekin Büyükelçiliği veya ilgili dış temsilcilikleri aracılığıyla Uygur Türklerinin durumu hakkında Çin makamlarından talep edilen bilgi, izleme veya görüşme sayısı son 5 yıl içinde ne kadardır?
3. Türkiye, uluslararası arenada (BM, İKÖ, Türk Devletleri Teşkilatı, Avrupa Konseyi, İslam İşbirliği Teşkilatı vb.) Doğu Türkistan'daki insan hakları ihlallerine ilişkin hangi resmî tavırları almıştır?
4. Türkiye'de ikamet eden Uygur Türk'ü kökenli sığınmacıların sınır dışı edildiğine ya da iade edilmek üzere gözaltına alındığına dair iddialar hakkında Bakanlığınızın resmî tutumu nedir? Bu süreçler hangi uluslararası hukuk mekanizmalarıyla yürütülmektedir?

5. Uygur Türklerinin kültürel ve tarihî varlıklarının korunması, Türkiye ile ilişkilerinin sürdürülmesi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi açısından Bakanlığınızın himayesinde yürütülen herhangi bir kültürel veya diplomatik proje mevcut mudur?
6. Çin ile yürütülen ekonomik ve ticari ilişkiler, Türkiye'nin Doğu Türkistan'daki insan hakları tutumunu etkilemekte midir? Bu konuda yürütülen dış politika dengelemesi nasıl sağlanmaktadır?